

Tale

3. juni 2024

Samråd om bedre udbud af offentlige it-projekter

Taletid ca. 10 minutter.

Samrådspørgsmål I, stillet af Lisbeth Bech-Nielsen (SF):

1. Vil ministrene på et fælles samråd redegøre for, hvilke initiativer regeringen vil iværksætte for at sikre bedre udbud af offentlige it-projekter, herunder hvordan man vil sikre mere kvalitet i processerne, bedre slutprodukter samt færre fordyrelser og forsinkelser, jf. artiklen » It-systemer fra Netcompany skrider: 18 projekter er blevet 305 mio. kr. dyrere«, www.Borsen.dk, den 6. maj 2024 og svar på DIU alm. del – spm. 122 om den samlede ramme for de seneste ti års statslige it-systemer samt overskridelse heraf?

Det talte ord gælder

[Afsnit 1: Indledning]

- Tak for ordet og tak til Fru Lisbeth Bech-Nielsen for samrådspørgsmålet.
- Jeg vil gerne kvittere for, at Udvalget for Digitalisering og It sætter fokus på it-området.
- Jeg vil i min tale fokusere på arbejdet med offentlig digitalisering og de styringsmæssige rammer for it i staten.

- Jeg er også blevet spurgt til udbud, men det hører under erhvervsministerens ressort.
- Jeg kommer heller ikke til at gå ind i konkrete it-projekter. For det første fordi jeg ikke har kendskab til projekterne og for det andet fordi de hører under de enkelte ministerier, som har igangsat dem.

[Afsnit 2: Status på digitalisering]

- It er på mange måder blevet en del af fundamentet i vores samfund. I år er det 10 år siden, at vores post fra det offentlige blev digital. I dag tager de fleste af os det for givet.
- Digitaliseringen kommer med meget store fordele. En af de åbenlyse var under covid-19-pandemien, hvor digitalisering netop var en af forudsætningerne for den hurtige test- og vaccinationsindsats. Vi kunne udvikle et coronapas på rekordtid. Og dermed kunne vi give danskerne flere friheder hurtigere.
- Sådan er det ikke alle steder i verden: I vores naboland Tyskland, for eksempel, er digitaliseringen ikke nær så fremskreden som den er i Danmark, selvom det er et land, vi ofte sammenligner os med.

- Derfor er hovedbudskabet, at Danmark er kommet langt med digitalisering. Vi bliver fremhævet som et af de lande, der er kommet længst på det her område.

[Afsnit 3: Finansministeriet og ressortministeriernes ansvar ift. it-projekter]

- Som finansminister har jeg ansvaret for de overordnede styringsmæssige rammer på it-området.
- Rammerne indebærer, at der er krav om, at store it-projekter over 15 mio. kr. risikovurderes af Statens It-råd og følger statens it-projektmodel.
- Der er også krav om inddragelse og løbende orientering af Folketingets Finansudvalg, hvis et ministerium ønsker at igangsætte store it-projekter over 70 mio. kr.
- Indkøb af it-løsninger er også underlagt udbudslovgivningen for at sikre, at der er fair konkurrence. Som nævnt hører udbudsreglerne under erhvervsministerens ressort.
- Som supplement til de styringsmæssige rammer tilbyder vi også forskellige typer af rådgivning fra Statens It-råd og Rådgivningsenheden.

- Statens It-råd består af erfarne kræfter fortrinsvist fra det private, som siden 2011 har rådgivet de statslige myndigheder i forbindelse med udvikling af nye it-løsninger. Siden 2018 har It-rådet også hjulpet myndighederne med rådgivning om styringen af deres it-systemer.
- Jeg kan forstå, at it-ordførerne har været i dialog med Statens It-råd. Det er rigtig positivt. It-rådet kan bl.a. bidrage med et tværgående overblik over statens store it-projekter.
- Så har vi også Rådgivningsenheden, som blev etableret i 2019 af Finansministeriet og Erhvervsministeriet. Rådgivningsenheden hjælper ministerier, styrelser og øvrige statslige institutioner med at lave bl.a. udbud.
- Enheden hjælper for eksempel med, hvordan myndighederne beskriver opgaven og formulerer krav i udbudsmaterialet.
- En større del af de udbud, som Rådgivningsenheden bistår med, er it-udbud, men enheden er ikke inde over alle udbud.
- Sidste år offentliggjorde Finansministeriet også en budgetredegørelse for den udgiftspolitiske styring af it-området,

der giver et samlet overblik over it-udgifter i staten. Jeg vender tilbage til redegørelsen.

- Der er stadig udfordringer på it-området, som vi inden for de enkelte ministerområder har ansvar for at løse.
- Det gælder ikke kun om at blive endnu dygtigere til at gennemføre it-projekter, men også at sikre stabil drift og opdatering og udskiftning af forældede it-systemer.
- I Danmark har vi været hurtige til at digitalisere, og vi har som sagt en meget velfungerende digital offentlig sektor. Der ligger et stort arbejde i at bevare og udvikle det.
- Det er vigtigt for mig at understrege, at det er de enkelte ministerier og underliggende myndigheder, som har ansvaret for at indkøbe gode it-løsninger og drive gode it-projekter.
- Sådan skal det være, for it er en fuldstændig integreret del af ministeriernes evne til at løse vigtige samfundsopgaver, og de kender deres egne it-landskaber bedst.

[Afsnit 4: Flere årsager til forsinkelser og fordyrelser]

- Jeg kan som sagt ikke gå ind i enkelte it-projekter, men jeg kan generelt sige, at der kan være mange årsager til, at it-

projekter bliver forsinket og fordyret, og det er typisk en kombination af flere årsager.

- Derfor handler problemstillingen ikke kun om bedre udbud eller bedre samarbejde med vores leverandører. Det handler også om, hvordan de enkelte myndigheder arbejder med deres it-projekter, hvilke tekniske løsninger de vælger og meget mere.
- Jeg noterer mig, at Statens It-råd i deres seneste statusrapporter vurderer, at vi i staten er blevet dygtigere til at gennemføre it-projekter over de seneste år.
- Forskningen om it-projekter og vores egen budgetredegerelse viser, at det offentlige ikke er dårligere til at gennemføre it-projekter end det private – og at it-projekter generelt er en svær størrelse.
- Når det er sagt, så er det selvfølgelig vigtigt, at myndighederne sørger for at lave realistiske tidsplaner og budgetter for deres projekter, så vi får mest muligt for pengene. Og så vi får den vare, vi har bestilt og stillet Folketing og borgere i udsigt.
- Men it-projekter er netop en svær størrelse, og det kan være svært at ramme helt rigtigt, når man indledningsvis

skal bestemme, hvor meget projektet skal koste. Det er jo også vigtigt, at der ikke bliver sat flere penge af, end der er behov for.

[Afsnit 5: Tiltag til forbedring af it-styringen]

- I Finansministeriet ser vi løbende på, om de styringsmæssige rammer på it-området er hensigtsmæssige.
- Senest har vi som nævnt offentliggjort en budgetredegørelse for udgiftspolitisk styring af it-området, som giver overblik over statens udgifter til it.
- Budgetredegørelsen viser bl.a., at der er behov for bedre data om myndighedernes it-økonomi, bedre styring af meget store it-projekter og bedre balance mellem opgaver og kapacitet på it-området.
- Finansministeriet er i gang med at følge op på budgetredegørelsen og arbejder på en række tiltag, som skal sikre større transparens og bedre styring på it-området.
- *For det første* styrker vi styringen af meget store projekter. Vi vil bl.a. fastlægge et princip om, at meget store projekter så vidt muligt skal nedbrydes i mindre leverancer. Tilsvarende

fastlægger vi et princip om, at der løbende skal følges op på, om projekterne leverer den forudsatte værdi.

- Det skal understøtte, at det tidligere i projekternes forløb bliver klart, om de kan gennemføres med den valgte tilgang.
- *For det andet* vil vi øge fokus på sammenhængen mellem myndigheders kapacitet på it-området og it-aktiviteter. Det gælder særligt i flerårsaftaler for de store driftsområder som det kendes fra skattevæsenets flerårsaftale.
- *For det tredje* fokuserer vi It-rådets rådgivning, hvilket også skal være med til at understøtte et større fokus på balancen mellem it-kapacitet og it-aktiviteter hos myndighederne.
- *For det fjerde* vil vi skabe et bedre tværgående overblik over udgifter til it-projekter, så ministerier og myndigheder kan bruge det til erfaringsudveksling og til estimering af nye projekter.
- *For det femte* forenkler og ensretter vi styringsgrundlaget, dvs. projektmodel og vejledninger, så det understøtter en bedre styring på it-området.

- Formålet med tiltagene er ikke at tilføje yderligere bureaukrati og regler, men i stedet med nogle enkle greb forbedre de styringsmæssige rammer på it-området.
- Tiltagene kan ikke løse alle de udfordringer, man står med, men det vil være et vigtigt skridt på vejen.
- Og som sagt, så er det fortsat, også selvom vi sætter tiltagene i gang, det enkelte ministeriums ansvar at sørge for, at den måde man håndterer sin it på, er i overensstemmelse med gældende regler og sund fornuft.
- Tak for ordet.